

Slovenski dom

Stev. 23

V Ljubljani, sreda 29. januarja 1941

Leto VI.

Notranji položaj v Italiji

Velike manifestacije proti pisanju ameriškega tiska - Sedem ministrov poslanih na fronto - Nepotriene vesti o odstopu maršala Grazianija - Posvetovanja med nemškimi in laškim generalnim štabom v Rimu

Verona, 28. januarja. Stefani. Ogromne manifestacije zvestobe Mussoliniju in fašizmu, istočasno pa strahoviti protest proti širjenju lažljivih vesti angleško-ameriške propagande so bile večeraj popoldne v Veroni. Množica je korakala po glavnih ulicah in vzklikala Mussoliniju, fašizmu in Hitlerju. Bilo je več govorov, v katerih je bila izražena neomajna volja italijanskega naroda, da nadaljuje borbo svojega zaveznika do skrajne zmage. Manifestacije so se končale s fašistično himno in vzklikanjem duceju in Hitlerju.

Poročilo, ki so prispela v Rim, se je 50 tisoč ljudi udeleževalo manifestacij v Milanu v protest pisanja ameriškega tiska.

Rim, 28. januarja. Stefani. Na večerajšnjih manifestacijah je sodelovalo 50 tisoč ljudi, delavcev, uradnikov, študentov in vojakov, ki so enodušno izražali prava čustva italijanskega naroda v Veroni, Milanu in v Turinu so bile ulice okrašene z italijanskimi in nemškimi zastavami.

Rim, 29. jan. m. Uradno potrjujejo, da je več italijanskih ministrov odšlo na bojišče. Med njimi so: zunanji minister Ciano, minister za propagando Pavolini, minister za korošanje Ricci, minister za javna dela Gorla, minister brez listnice Farinacci, prosvetni minister Bottai in podtajnik v ministrstvu za korošanje Cianetti. Po nekaterih domnevah pomeni pošiljanje ministrov na fronto, da hoče Mussolini sam neovirano odločiti o vsah važnih vprašanjih državne politike.

Rim, 29. jan. m. Z ozirom na govornice, ki se neupnehom širijo v tujini, da je vrhovni poveljnik italijanskih čet na libijskem bojišču, maršal Graziani odstopil, na pristojnem italijanskem mestu pravijo, da se to poročilo uradno ne potrjuje.

Newyork, 29. jan. o. Posebni poročevalec radijske družbe National Broadcasting Company,

Agronsky, je snoči po radiju iz Ankare poročal, da v Italijo neupnehom prihajajo vlaki z nemškimi četami. Po zanesljivih podatkih, ki jih je poročevalec dobil po diplomatski poti iz Rima, potekajo zdaj tam važna vojaška posvetovanja med nemškim in italijanskim generalnim štabom. Fašistiška stranka je dobila nalog, da budno pazi nad javnim mnenjem ter zatira vse nedovoljene izbruhe kritiziranja ter izražanja nezadovoljstva. Prav tako mora preprečevati vsako opredeljevanje javnosti za armado - proti fašistiški stranki.

Poročila z afriških bojišč

Zbiranje pri Derni. Potopitev štirih italijanskih vojnih ladij. Letalski napad na Malto. Vdor »Svobodnih Francozov« v južno Libijo

Nekje v Italiji, 29. januarja o. 235. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Afriki:

Boji zahodno od Derna se nadaljujejo. Naše čete so odbile sovražniške oddeleke ter mu prizadejale izgube. Ujele so nekaj vojakov. Naša letala so bombardirala in obsula s strojniškim ognjem sovražniškovo oklopno vozila in pehoto. Pri spopadu je naše lovsko letalstvo sestrelilo dve letali vrste Hurricane.

V Vzhodni Afriki so naši oddelki na kenijemskem bojišču nenadno napadli sovražniškovo postojanko in prizadejali sovražniku občutne izgube na moštvu in materialu. Naše letalske sile so napadle sovražniškovo tovorne avtomobile in oklepne oddeleke. V noči od 27 na 28. januar so sovražna letala napadla Canio ter metala bombe, ki pa niso povzročile niti tvarne škode, niti človeških žrtve. Drugi napad je bil izveden na Napoli in njegovo okolico. Bilo je zelo malo škode ter niti ene človeške žrtve.

Po istem poročilu naj bi bilo v raznih italijanskih krajih, zlasti v Rimu, prišlo do neljubih nastopov proti nemškemu vojaštvu. Nezadovoljstvo, o katerem so poročali ameriški listi - pa so italijanske oblasti vsa ta poročila odločno zavrnile - izvira zlasti iz krogov italijanskega plemstva, ki želi, da bi vsa oblast izvajala vladarska rodbina s pomočjo vojske.

Poročilo se končuje z ugotovitvijo, da bi pa bilo sprito sedanjih razmer preoptimistično misliti na kako stvarno protifašistiško vstajo v Italiji.

Malta, 29. januarja. Reuter: Uradno poročilo pravi, da so večeraj sovražna letala dvakrat letela nad Malto in da so metala bombe. Štirje angleški vojski so mrtvi, 9 pa ranjenih, povzročena škoda ni velika in je prizadela dva zasebnika. Človeških žrtve med civilisti ni bilo.

London, 29. jan. o. Reuter. Angleži še vedno pošiljajo čete pred trdnjavo Derna. Vse mesto bo v angleških rokah, ko bo zadosti vojaštva tam. Angleško letalstvo je bombardiralo pristanišče Appolonio in zbirališča italijanskih čet pri Benghaziju.

Avstralski vojni minister Spender je izjavil, da izgube avstralskih čet pred Tobrukum ne znašajo več kot 800 mož.

Eritreja: Medtem ko na področju Agordat-Barentu naše operacije potekajo zadovoljivo, naše nagle čete stalno pritiskajo na sovražniškovo oddele, ki se umikajo iz Hagara. Zajeli smo še približno 100 ujetnikov, tako da njihovo skupno število zdaj znaša 1200.

Abesinija: Vzhodno od Meteme je položaj ostal nespremenjen.

Italijanska Somalija: Naše patrle so se spet udeleževale.

Oddelek francoskih svobodnih čet so pod vodstvom polkovnika Corone vdrl iz francoske Sahare v italijansko Libijo ter prešli 500 km južne libijske puščave v treh dneh, nato pa nenadno napadli najjužnejše italijansko oporišče Muruk. Zasedli so letališče in prisilili italijanski oddelek, da se je umaknil v trdnjavo. V bojih je bil smrtno ranjen polkovnik Corona.

London, 29. jan. o. Reuter poroča: Tri angleška letala, ki so nosila vsaka po en torpedu, so večeraj napadla italijanske vojne ladje v nekem južnoitalijanskem pristanišču. Naprej je bila s torpedom potopljena ena podmornica, nato preskrbovalna ladja za podmornice, zatem neka križarka. Zaradi eksplozije na prvih treh ladjah se je potopila še neka pomožna ladja, tako da so angleški letalci s tremi torpedi uničili štiri italijanske vojne ladje.

Posveti ministra dr. Kulovca v Belgradu

Belgrad, 29. jan. m. Po vrnitvi iz Ljubljane je minister dr. Franc Kulovec večeraj obiskal več članov vlade. Med drugim je bil tudi pri vojnem ministru armijskem generalu Pešiču, pravosodnem ministru Lazarju Markoviču in zunanjem ministru Aleksandru Cincar-Markoviču. Popoldne je bil sprejet v avdicenco pri kraljevem namestniku dr. Ivo Peroviču. Dr. Kulovec bo tudi danes obiskal več ministrov.

Politične zmede v Franciji

Berlin, 29. jan. m. Odstop francoskega pravosodnega ministra Aliberta zelo razlagajo v nemških političnih krogih. Čeprav s tem odstopom še ni končana kriza francoske vlade, ki se je začela 13. decembra z izstopom Lavalja, vendar zadnji korak maršala Petaina smatrajo kot željo za sodelovanje med Francijo in Nemčijo. Tudi pravosodni minister Alibert spada med tiste, ki so nastopili proti sodelovanju Petainove Francije z Nemčijo ter ima največje zasluge, da je Laval šel iz vlade, poudarjajo v Berlinu in pravijo, da sedi v francoski vladi še vedno nekaj ljudi, ki bodo morali prejeti ali slej sami odstopiti, drugače jih bo pa treba odsloviti, če Francija resno misli sodelovati z Nemčijo. Nemški politični krogi tu mislijo zlasti na notranjega ministra Peyroutona, desno roko maršala Petaina.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 29. januarja DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Na morju zahodno od Irke je neko nemško bojno letalo nekajkrat neposredno zadelo manjšo britansko trgovsko ladjo. Izvedeno je bilo miniranje nekega britanskega pristanišča. Daljnosežni topovi so snoči streljali na važne vojaške cilje v jugovzhodni Angliji.

Sovražniškova letala preteklo noč ni so letela nad nemškim ozemljem, niti ne nad zasedenim področjem. Nemška lovka letala so večeraj sestrelila eno letalo vrste Lockheed. Eno nemško letalo se pogreša.

boju mora Nemčija zmagati. Boj bo trajal, dokler ne bo prišlo do odločilne ure. Anglija je hotela to vojno in velika čemčija jo bo zmagovalno končala.

Vesti 29. januarja

Italijanski prestolonaslednik, knez Umberto, je dobil vojaško odlikovanje savojškega reda, najvišjo italijansko kolajno in to zaradi zasluge, ki si jih je pridobil kot poveljnik armadnega zbora ob italijansko-francoski meji tiste čase, ko je Italija bila nevojaskujoča se država in pa po izbruhu vojne na tej meji. Bardia je naredila ime generala Bergonzolija nesmrtno. Njegovo svetniško življenje, njegov silni vpliv na vojsko in njegov besni pogum so ga usposobili za veličastno nalogo, ki se ji pravi Bardia. Ta svetnik, ki se mora Angležem zdati pravi zločec, je napisal nepozabno stran junaštva v italijansko zgodovino. Vsi vemo, kaj pomeni Bardia in tudi naši sovražniki vedo, namreč, da se italijanski vojski ne boje umreti, sodi o omejenem generalu italijanski ilustrirani tednik 'Tempo'.

Včeraj je bil v Rimu objavljen odlok, ki odpravlja običajni nedeljski počitek za delavce, zaposlene pri nakladanju in razkladanju vagonov.

Kljub mirovnim pogajanjem in posredovanju Japoncev med Siamom in francosko Indokino se boji še vedno nadaljujejo, poroča Reuter.

Romunska vlada ne dovoli nikomur odhoda iz Romunije brez posebnega vizuma.

Včeraj so posamezna nemška letala bila nad zahodno obalo Anglije, niso pa metala bomb.

Po nepotrjenih poročilih iz Romunije je voditelj legionarjev Horia Sima še vedno na svobodi ter poskuša v Erdelju organizirati odpor proti vladi.

Angleško pomorsko poveljstvo z obžalovanjem sporoča, da je treba podmornico »Triton« smatrati za izgubljeno, ker se ni ob določenem času vrnila v oporišče.

Voditelj nemške policije, Himmler, je večeraj dopotoval v norveško prestolnico Oslo, poročajo iz Berlina. Zdi se, da je njegov prihod v zvezi z raznimi neljubimi nastopi med norveškimi delavci, ki se upirajo postavljenemu vodstvu, katero naj bi njihove strokovne organizacije preuredilo po nemškem vzgledu.

Če bo Anglija zmaga, bo to italijanskemu narodu prineslo suženstvo. Italijani, zdaj državljanji veselice, bodo mogli biti samo še nosači, natakariji in hotelski vratarji, piše »Popolo di Roma«.

Vlada Južnoafriške zveze je sklenila prevzeti 20 tisoč italijanskih ujetnikov, zajetih v Libiji, da jih ne bo treba prevažati v Italijo, ker angleško poveljstvo potrebuje vse prevozne ladje za prevoz čet in vojnega materiala. Ujetnike bodo porabili za razna javna dela v Južni Afriki, poroča »United Press« iz Capetowna.

Zastopnik francoske vlade v Parizu, poslanik Brinon, bo v kratkem dopotoval v Vichy ter prinesel maršalu Petainu Hitlerjev odgovor na spomenico, katero je Petain poslal pred božičem po admiralu Barlanu. Zdi se, da je Petain v tej spomenici sporočil nemškemu kanclerju pogoje, pod katerimi bi bila Francija pripravljena sodelovati z Nemčijo, poročajo švicarske radijske postaje.

Dolžnost močnega vojnega brodogradnika, ki ni bilo nikdar premagano, je, da se bojuje, ne pa, da se potopi. To brodogradje mora takoj nastopiti proti sovražniku, ki bi se hotel lastiti francoskih postojank v Afriki in jih porabiti za oporišča. Če je vladi v Vichiju kaj do obranitve francoskega imperija, naj zapove, da bodi francosko vojno brodogradje pripravljeno, da ubrani tuniško oporišče Bizerto, od katerega so Nemci oddaljeni zdaj samo pol drugo uro poleta in kamor hočejo vreti s Sicilije svoje čete. Tako in podobno sodi de Gaulleova agencija AFI, ko razpravlja o izjavah francoskih ministrov, da je brodogradje dobilo zapoved, naj ga posadke rajši potopijo, kakor da bi prišlo v roke nasprotniku.

Hitler bo kot pogoj za sklenitev miru s Francijo zahteval od maršala Petaina odstop francoskega oporišča v Tunisu, od koder bi se potem začel nemški napad na angleško brodogradje in na angleške postojanke ob Sredozemskem morju, domneva agencija Reuter.

Rooseveltov bivši nasprotnik in sedanjí njegov zaupnik Willkie, je večeraj imel izredno priliko, da se je prepračil, kako redno poslujejo najvažnejše in najbitvenejše angleške demokratične ustanove, zlasti poslanska zbornica. Udeležil se je njenih sej, ko so razpravljali o dveh važnih načelnih vprašanjih: o ustavitvi komunističnega tiska in o izključitvi Churchillovega gospodarskega sodelavca Boothbyja iz zbornice. Boothby je v javnosti vzbudil sum, da ni pravilno upravljal češkoslovaškega državnega premoženja v Angliji. Zbornica pa se je postavila na stališče, da poslanec ne le sme ničesar zagrešiti, temveč ne sme niti vzbuditi suma in domneve, da bi bil kaj nepravilnega storil ter je Boothbyja izključila, poroča agencija Associated Press.

V Franciji bo v kratkem ustanovljena nova stranka narodnega edinstva, ki jo bo vodil maršal Petain, poroča DNB iz Vichija.

Angleška spodnja zbornica je s 297 proti 11 glasovom potrdila sklep o ustavitvi komunističnega dnevnika »Daily Worker«, češ da je komunistično glasilo z vsemi silami oviralo angleške vojne napore ter delalo usluge sovražniku. Ta sklep pomeni novo obsodbo komunizma in kaže, kakšno vlogo igrajo komunisti, zlasti pa njihov tisk v sleherni državi, ki je tako nesposobna, da komunistično pisanje v tej ali oni obliki dovoljuje.

Za novega madžarskega zunanjega ministra bo, po domnevah nemškega tiska, najbrž imenovan dosedanji madžarski poslanik v Bukarešti Bardoszy.

V Ljubljani je ustanovljen angleški konzulat z delovnim področjem na vsem slovenskem ozemlju. Za prvega konzula novo ustanovljenega konzulata je bil imenovan g. Leonard Cecil Pettitt, ki je službo že nastopil in naredil nastopne obiske pri zastopnikih oblasti. Angleški konzulat ima svoje prostore na Trstovski cesti št. 19.

94. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Predsednik grške vlade Metaxas - umrl

Atene, 29. januarja. m. Davi ob pol 6 je nenadno umrl predsednik grške vlade, zunanji in vojni minister general Metaxas, ki je štiri leta vodil Grčijo po poti svobode in neodvisnosti. Novica o njegovi nenadni smrti je po vsej Grčiji vzbudila silno žalost, saj je bil Metaxas tisti, v katerem je vsa država videla prvorotitelja za svobodo. Vzrok smrti še ni znan.

Nekje v Italiji, 29. jan. Stefani. 235. uradno poročilo italijanske vojske pravi:

Na grškem bojišču smo pri krajevnih napadih prizadejali sovražniku hude izgube, dobili v roke ujetnike in zajeli avtomatsko orožje. Naša letala so izvedla hude napade na motorizirane oddeleke ter na zbirališča sovražnih čet.

Atene, 29. jan. AA. Reuter. Atenski radio je objavil uradno poročilo propagandnega ministr-

stva, ki pravi, da so grške čete odbile dva velika italijanska napada na osrednjem bojišču. Prvi napad je odbilo grško topništvo in ogenj iz grških jarkov. Takoj nato so italijanske čete začele z drugim napadom, ki je bil še huji in so ga podpirali tanki. Toda grško topništvo je začelo s križnim ognjem in se tudi ta napad ni posrečil. Italijanske čete so se nato umaknile. Uničeni so bili štirje sovražniški tanki. Uradno poročilo še pravi, da se je novi glavni poveljnik italijanskih čet general Cavallero v dosedanjih bojih izkazal samo v tem, da so italijanske čete prelele več krvi.

Atene, 29. januarja. Poveljstvo britanskih letalskih sil v Grčiji poroča, da so britanska letala izvedla uspešen napad na Elbasan. Eksplozivne bombe so bile vržene na vojaške naprave. Kaže, da je bila povzročena znatna škoda. Vsa britanska letala so se vrnila.

Sovjetski nakupi v Ameriki - za Nemčijo

Izjave angleških in ameriških državnikov o preprečitvi dovoza ameriškega blaga čez Rusijo v Nemčijo

Washington, 29. jan. o. UP: Novi angleški poslanik v Združenih državah, lord Halifax, je večeraj imel poldrugourni posvet z namesnikom ameriškega zunanjega ministra, Wellesom. Po posvetu je častnikarjem izjavil, da bo z angleškim zunanjim ministrstvom takoj načel vprašanje o izvozu ameriškega blaga v Sovjetsko Rusijo. O tem blagu sodi Anglija, da ga Sovjeti kupujejo za Nemčijo in izvažajo tja. Dozda so bile v Rusiji poslane znatne količine žita, letalskega bencina in bakra in kaže, da se bodo za bodoče še pomnožile. Zdi se, da Sovjeti v ta namen vozijo razno blago tudi iz Južne Amerike.

London, 29. jan. o. Reuter: Minister za blokado, Dalton, je večeraj poslanski zbornici povedal, da je angleška vlada Ameriki in Sovjetski Rusiji pojasnila svoje stališče do sovjetskega uvoza iz Združenih držav in da bo v kratkem prišlo do ukrepov, ki bodo ta sovjetski uvoz iz Amerike za Nemčijo omejili.

Washington, 29. jan. o. UP: Zunanji minister Hull se je večeraj bavil z izjavo angleškega blokadnega ministra in dejal, da je po njegovem ameriški izvoz v Sovjetsko Rusijo premajhen, da bi imel za Nemčijo kaj vojaškega pomena.

Admiral Raeder o uspehih in nalogah nemške vojne mornarice in ladjedelnstva

Berlin, 27. januarja. DNB. Vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice admiral Raeder je imel večeraj dopoldne pred delavci ladjedelnic v Bremenu govor, v katerem je med drugim rekel: Nemška vojna mornarica je v 14 mesecih vojne dosegla izredne uspehe in presenetila svet z drznostjo. Najpomembnejši dogodke je bilo zavzetje norveških pristanišč. Junaštva, ki so se tedaj dogodila, spadajo v zgodovino.

Zavoljo zmage na zahodu se lahko vsa udarna sila nemške vojne mornarice zbira v novih oporiščih in napada življenjsko pomembne britanske vire na Atlantskem, Indijskem in Tihem morju.

Lahko se reče, da je bilo samo z napadom na konvoje uničena četrtina angleških ladij, v mirnem času potrebnih za uvoz. Ko pa nemške podmornice s podporo letalstva in bojnimi silami v čezmorskih krajih sistematično preprečujejo uspehen uvoz in ko v čedalje večjem obsegu vsak dan potapljaajo dragocene ladje, potem je popolnoma jasno, da bo morala Anglija prejeti ali slej podležiti, če njeno življenje zavisi od uvoza. Anglija danes ne more strahovitih ladijskih izgub pokriti z novimi ladjami. Anglija se čedalje bolj približuje neizbežnemu propadu in nobena sila na svetu tega ne bo mogla zadržati, ker vsaka pomoč od zunaj prihaja zaradi udarne sile Nemškega mornarstva. Odstopitev britanskega

ga jarma pomeni samo boj in zmago. Nikdar več ne bodo svobodni narodi žrtve ropanja in nikdar več ne bo mogel tuji politik izgovarjati besedo, da je 20 milijonov Nemcev preveč.

Nemški delavci stojijo ob strani nemškega vojaka v prvi črti. Delavci nemških ladjedelnic igrajo veliko in odločilno vlogo za nemško mornarico. Od njihovega znanja in sposobnosti je odvisen tudi uspeh in udarna sila vojnih ladij. Doseženi uspehi so nastali v zelo težkih razmerah. Prihajajo je tudi do izgub. Ladjedelnice ter letvska stanovanja so bila izpostavljena britanskim bombnim napadom. Na srečo izgube in škoda niso bile velike. Delavstvo je ohranilo izredno disciplino in je tako najbolj preprečilo sovražniškove poskuse. Pri tem je mnogo pomagala protiletalska obramba v ladjedelnici, ki je preprečila večjo škodo. Toda sedaj doživlja sovražnik popolno maščevanje, ki se mu vrača stokrat in tisočkrat za vse, kar je zagrešil. V svoji zaslepljenosti misli sovražnik, da bo s terorističnimi dejanji omajal odporno silo nemškega naroda. Nemško delavstvo je dalo pravilen odgovor s tem, da je svoje napore še podvojilo. Posebna zasluga delavstva pa je, da so Nemci vojni mornarici mogli in še sedaj lahko izvršujejo ne samo popravila ladij, temveč moremo o pravem času izpeljati tudi svoj program za delo novih ladij. Nemške izgube so malenkostne. V tem

Kako bodo izvedeni nabiralni dnevi za zimsko pomoč

„Vsak Ljubljčan se mora odkupiti“

Ljubljana, 28. januarja.

Včeraj popoldne je Vrhovni socialni svet mesta Ljubljane sklical sestanek zastopnikov in zastopnic mestnih človekoljubnih ustanov in društev. Seja je bila v sejni dvorani mestne občine. Navzoče so bile med drugim ga. banova Nila Natlačenova, gospa županja Vera dr. Adlešičeva, dalje podpredsednik mestnega Vrhovnega socialnega sveta stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar, tajnik VSS dr. Kodre, ravnatelj g. Jančigaj, poveljnik policije g. Bedenk in drugi. Sestanek je začel dr. Tomaž Klinar, ki je opravičil župana dr. Adlešiča, se zahvalil za udeležbo in dal besedo dr. Kodretu. Dr. Kodre je potem obrazložil načrt, kako naj se izvede nabiralna akcija za zimsko pomoč ljubljanskim revežem.

Mesto Ljubljana bo razdeljeno pri pobiranju za odkupniški listki na devet okrajev. Za podlago bodo vzeli razdelitev kakor jo je izvedla tukajšnja policija za svojo službo. Vsak okraj bo poverjen enemu voditelju okrajne nabiralne akcije. Za nabiralec bodo prišli v poštev

predvsem mestni in banovinski uslužbenci. Seveda bodo pa morali priti na pomoč tudi drugi nabiralci, kajti dela bi bilo za mestne uslužbence gotovo preveč. Vsak okrajni vodja bo imel svoj poslovni lokal na sofi. Vrhovni voditelj vse akcije je prejel načrt za svoj okraj. Pobirali dr. Adlešič. Vsak voditelj okrajne nabiralne akcije je prejel načrt za svoj okraj. Pobirali bodo po parih in ne posamezno. Za vsa nabiralna akcija je potrebnih 84 parov. Tudi za rezervo v primeru obolelosti so računali in dali v ta namen 9 parov, tako da bo vsega skupaj pri akciji zaposlenih 93 parov ali 186 nabiralcev. Nabiralci bodo nosili zeleno-bele kokarde in posebno legitimacijo. Zloraba bo izključena. Odkupni listki bodo naprodaj po 10, 5, 2 in 1 dinar. Pobirali naj bodo vestni in njihovo načelo naj bo: Vsak Ljubljčan se mora odkupiti. Zastopnice ženskih društev bodo pobirale po osrednjih krajih mesta. Nabiralni dnevi bodo 3. in 4. februarja. Uvod v nabiralna dneva bo veličastni koncert v hotelu Union, kjer bo sodelovala ljubljanska filharmonija in solisti, ki bodo izvajali veličastni Verdijev Requiem.

Ljubljana od včeraj do danes

Občni zbor Prirodoslovnega društva

»Prirodoslovno društvo« je imelo včeraj popoldne svoj VII. občni zbor v dvorani mineraloškega inštituta.

Občni zbor je začel dr. Košir, ki je pozdravil vse prisotne in jih pozval, naj spomin velikega Slovenca dr. Korosca in neustrašivega sodelavca društva dr. Grošlja počaste s tem, da vstaneta in jima vzkliknejo trikratni »Slava«.

Iz tajniškega poročila posnemamo: Odbor je imel 14 odbornikov. Sestel se je na osem sej. Posvečal je glavno skrb društvenemu gospodarstvu, ki zaradi razmer prihaja v vedno težavnejši položaj. Velike skrbi ima društvo s svojim glasilom »Proteus«, ki zahteva veliko dela in mnogo stroškov. Sicer ima »Proteus« dovolj naročnikov, da se sam vzdržuje, toda žalostno je, da komaj tretjina naročnikov plača naročnino. Blagajniško poročilo izkazuje dobro stanje, a samo na papirju, kajti dejanjsko je blagajna globoko deficitna.

»Zbornik Prirodoslovnega društva« je društveno strokovno glasilo, ki služi domačim prirodoslovcem, za objavljanje slovenskih znanstvenih razprav in medsebojno vez. Odbor je ustanovil tudi »Sklad prof. Grošlja« za pospeševanje prirodnoznanstva med Slovenci. — Ob sklepu poslovne dobe 1939 je šlo »Prirodoslovno društvo« 237 članov (224 rednih, 3 častne, in 10 ustanovnih). V poslovni dobi 1940 jih je na novo pristopilo 8, izstopilo so 3, umrli pa je 1 ustanovni član, prosvetni minister in predsednik senata dr. A. Korosček. Tako šteje danes društvo 241 članov. Za tajniškim poročilom so poročali še drugi odsekovi vodje. Poročila so bila sprejeta z odobravanjem. V novem odboru društva so spet sami strokovnjaki in znanstveniki, kar je poročstvo za nadaljnji uspešen razvoj »Prirodoslovnega društva«.

Ni se več zbudil, da bi uradnikom zakuril ...

Kakor je navada, je kurjač, ki je uslužben pri ljubljanskem OUZD, že zgodaj jutraj prihajal v svojo kurilnico. Ob pol štirih je moral že zakuriti kotel, da so uradniki imeli toplo, ko so prišli v urad. Včasih pa je naneslo tudi tako, da je ostal kar čez noč v kurilnici, da mu ni bilo treba tako zgodaj vstati. Tako je tudi včerajšnja noč ostal kurjal Ivan Polje čez noč v kurilnici. Ko je bila ura že nekaj čez četrti jutraj, je bilo v kurilnici še vse mirno. Zdelo se je, da kurjača še ni. V kurilnici je stopila tedaj neka uslužbenka OUZD. Našla je Polje na postelji. Ker je mislila, da le trdno spi, ga je pocukala za roko, toda roka je omahnila nazaj na posteljo. Takoj je spoznala, da je kurjač Polje mrtev. Obvestila je o tem še druge uslužbenke. Poklicali so tudi takoj policijo in prišla je policijska komisija, ki so jo tvorili policijski zdravnik svetnik dr. Lužar in dežurni uradnik. — Zdravnik je ugotovil, da je Polje zadela srčna kap. Truplo so po ogledu prepeljali na Zale. Pokojnik je bil pri OUZD že dobrih 15 let v službi in je bil vesten in priljubljen delavec. Razen žene zapuščala še štiri nepreskrbljene otroke. Pokojni Polje je zadnje čase pogostokrat tožil, da ga močno zbada okrog srea.

Pretirana vestnost ali nagajivost

Da je točnost lepa čednost in da je lepa tudi vestnost, o tem menda nihče ne dvomi. Zdi se pa, da so nekateri tramvajski vozniki od sile vestni,

ali še boljše, malo nagajivi. Takole se je zgodilo oni dan na končnem postajališču cestne železnice v Mostah:

Tramvajski voz je stal na postajališču in čakal na odhod. Ura odhoda je prišla. Vsa zapeljena in kolikor so ju nesele noge sta hitela na tramvaj gopa in gospod. Očividno je bilo, da se jima v mesto mudi in da jima je bilo mnogo na tem, da ujameta ta voz, sicer ne bi tekla že kakih 50 metrov. In tako sta prisopla do tramvaja. Prijeti se jima je bilo le še za ročaj, stopiti na stopnično voza, pa bi se odpeljala. Le en sam samcat korak ju je ločil od voza. A včasih je tudi en sam korak odločilne važnosti. In tako je bilo tudi v tem primeru. Glej ga spaka, kaj se jima je primerilo! Vestnost je vestnost, si je mislil spovednik in je dal znamenje za odhod. Voz je potegnil. V tolažbo sopihajočima je voznik le še dejal, naj pa počakata drugi voz, ki bo gotovo prišel. Seveda sta bila gospod in gopa nejevoljna, ko sta pa bila ob šest dragocenih minut. Kaj vemo, če nista morda zaradi spovednikove »ljubeznivosti in uvidevnosti zamudila kakke važne stvari. Morda, vsaj po njihovi hitrosti bi kaj takega lahko sklepali. Ali ne bi tramvajsko vodstvo naročilo svojim uslužbencem, naj bi le bili vsaj malo bolj uvidevni do potnikov. In ne mišlite, da je to osamljen primer. »

Bik je tu — lastnika nikjer

24. januarja je bilo. Neznane je pripeljal v hlev k mesarju Antonu Hrovatu na Tržaški cesti redečkastega bika. Domači so mislili, da je bika kupil pač gospodar za zakol. Ko je prišel gospodar domov, se je tudi on začudil, kdo neki naj bi bil v njegov hlev spravil bika, ne da bi ga za to prosil. Bika so pridržali v hlevu, kjer zdaj čaka lastnika, kdaj bo prišel ponj. Lastnika pa že nekaj dni ni od nikoder in je zato ta čudni primer mesar Hrovat prijavil upravi ljubljanske policije.

Nesreče

Posestnikov sin Avšič Miha iz Snerberjev doma je imel opravka pri slamoreznici. Smolo je imel, pa mu je slamoreznica obrezala nekaj prstov na desnici. — Čebavs Marija, posestnikova hči iz Ljubnega pri Brezjah je šla z domačimi v gozd, kjer so podirali drevesa. Ko je neko drevo padlo, so jo veje tako močno opazile, da so ji nalomile nekaj reber. — Janežič Jože je pa imel smolo pri smučanju. Ko je drsel po hribu, je padel in si zlomil desno nogo. — Posestnikova žena Zlate Franeka iz Moš pri Smledniku doma, je tako nesrečno padla, da si je zlomila desnico. Vsi ponesrečenci so se zatekli v bolnišnico.

Dom Hitlerjeve mladine ob Baškem jezeru

V nedeljo, 5. t. m. so na severni obali našega jezera odprli novoodzidani dom za Hitlerjevo mladino. Proslave se je udeležilo do 2.500 Hitlerjevih mladcev. Iz Celovca je prišel pokrajinski vodja-nametnik Kutscher in imel na zbrane primeren nagovor. Slovesnosti je prisostvovalo 54 članov Hlinkove mladine iz Slovaške, ki so vzbujali pri navzočih veliko pozornost. Prišli so v slikovitih uniformah in se medsebojno pozdravljali »Na straž!« — Novootvorjeni dom je zgrajen v prijetnem alpskem slogu. V njem je 220 postelj. Stroški zanj so se krili delno iz darila 100.000 mark, ki jih je poklonil bivši avstrijski komisar in sedanjí pokrajinski vodja v Saarpfalzi Josef Burekel. Nadalnjih 150.000 mark je prispevala država. Za poljele se obeta poset večjega števila Hitlerjeve mladine iz Posaarja.

Kupec mora trgovcu prispevati tudi za vreče

Odkar je oblast določila za osebo 4 kg moke na mesec in ceno za moko, od tedaj ne gre nekega bogatejšim trgovcem v račun, da ne morejo svoje bogastva dovolj večati, zato pa prodajalec stranki pri nakupu pojasni, da mora plačati pri vsakem kilogramu moke še 25 par za vrečo, in sicer zaradi tega, ker so bile vreče doslej zastopljive, sedaj pa mora trgovec plačati za vrečo 25 din — naprej pa prodajalec ne govori, temveč zamolči, da dobi, kadar vrne vrečo, vrnenih 25 din, katere je poprej za vrečo izdal. Če bi bil trgovec pravičen, bi to morda pobral samo enkrat od stranke in stranka bi rekla, no pa naj bo, ampak tako se ta pesem ponavlja in trgovec dobi vrečo preplačano mnogokrat in tedaj pa tudi stranka ne reče več, naj pa bo, temveč stori druge korake.

Zanimivo je tudi to, da se tega ni poslužili mali trgovci, temveč tisti, ki ima vsega dovolj. Z imenom ne imenujem tistega trgovca, upam pa, da bo to zadostovalo in ga spametovalo. Prosim, da vsi odjemalci javijo vse trgovce, kateri preveč skrbje za svoje blagajne, policiji. — Odjemalka.

Z živilskega trga

Ljubljana, 29. januarja.

Današnji živilski trg na Vodnikovem trgu ni bil tako živahen kot je bil sobotni trg. Polno je bil zaseden le perutninski trg. Kmečki prodajalci sadija, ki so bili ob zidu Jugoslovanske knjižarne, so se že zelo razredčili. Danes je bilo tam le nekaj košar sadija in niso bila jabolka nič cenejša od jabolok, ki jih prodajajo branjevi na epodnem delu perutninskega otoka. Prvovrstna jabolka so po 9—10 din kilogram drugovrstnih jabolok pa velja 7—8 din. Na branjevskih klopčah pa prevladujejo pomaranče in limone. Gospodinjje jih pridno kupujejo, saj so že 3 limone za 2 dinarja.

Na otoku poleg Mahrove hiše je bilo precej zelenjave. Novost je bil regrat, katerega merica je veljala 1.50 din. Po enaki ceni so prodajale kmetice tudi motovilce. Radič je nekoliko dražji in velja merica lepega radiča do 2 din. Kilogram dalmatinske solate velja 10 din. Solato dobivajo trgovci iz trogirskega zaliva v katerem mrzli vetrovi ne pridejo do veljave. Smokve nam pa sedaj dobavlja le Italija, odkar so drugi v prevozu odrezani.

Cena mlečnih izdelkov se bistveno ni izpremenila. Kilogram surovega masla velja pri stalnih prodajalcih mlečnih izdelkov 50 din. Kmetice pa so prodajale četrtil kilogramske kose surovega masla po 9 din, kar je znatno ceneje.

Debelejša jajca so še vedno po 2 din, manjša pa lahko dobi gospodinja že po 1.75 din koe.

Štedilnik je odnesel siroti iz stanovanja

Slov. Konjice, 28. januarja.

V bournem enosobnem stanovanju v Vešeniku stanuje revna vdova Frančiška K., ki že precej dolgo prebiva v tej koči. Je bolehnna in brez vsakih sredstev. Ker ni mogla zmagovati poti navkreber, je prosila gospodarja za ta kotiček, ki ga ji je oddal v najem prvotno za 60 din mesečno; ko pa je pozneje uvidel, da je za staro siroto to le preveč, ji je dajatev zomilil.

Pred nedavnim pa se je gospodar pojavil v njenem stanovanju in kratkomo odnesel štedilnik, ki je bil sicer res njegov, toda pri tem pa ni pomislil, kjer si bo ženica kuhala borno jed. Štedilnika ni potreboval sam, pač pa ga je prodal. K sreči je kmalu našla ženska drugo majhno železno peč z enim cilindrom, s katero se za silo bori proti mrazu.

Takšno postopanje je gotovo obsodbe vredno, posebno v sedanjih težkih časih. Obenem pa ugotavljamo še več takšnih in sličnih primerov in prosimo pristojne, da pregledajo stanovanja naših delovnih ljudi in se pozanimajo za višino najemnine ter ukrepejo potrebno za zaščito ljudi, ki si sami ne morejo pomagati. Gotovo jim bodo vsi zelo hvaležni.

Divji lov za steklim volčjakom

Pobesnela žival je popadla devet ljudi in so ga nazadnje morali ustreliti, da so se ga rešili

Maribor, 28. januarja.

Take panike in strahu ljudje v Slovenjgradu in okoliških vaseh, posebno v Starem trgu, se niso doživeli, kakor pretekle nedeljo popoldne, ko se je pojavil na ulicah etekel pes. V nedeljo dopoldne, ko so ljudje prihajali v Slovenjgradu in Starem trgu iz cerkve od pozne maše, se je nenadoma raznesla govorica, da divja po cestah etekel volčjak in popada vsakogar, ki mu pride blizu. Ljudje se je polotili silovit strah, vse je bežalo brezglavo sem in tja, zatekalo se v tuje veže in hiše, ki so jih ljudje naglo zapirali. V Slovenjgradu se je hitro skupina pogumnih lovcev oborožila s puškami ter se podala na ulice, da bi nevarno zver ustrelili. Strah je bil povsem upravičen, kajti ateklač, ki se je pojavil, je bil nenavadno nevaren. V smeri od Mislina je prišel po cesti velik volčjak, a povešenim repom in

Poglobitev turističnih stikov z Madžarsko

Po sklepu turistične konference, ki je bila med našimi in madžarskimi predstavniki turizma v Budimpešti sredi decembra lanskega leta bo prvi recipročni izlet iz Slovenije v Budimpešto od 22. do 26. februarja t. l. Izletniki si bodo mogli ogledati vse znamenitosti mesta, muzeje in slično pod strokovnim vodstvom; omogočeni jim bodo tudi razni kratki izleti v okolico mesta itd. Predstavniki turističnih organizacij v Budimpešti so pripravili omogočiti izletnikom tudi ogled raznih gospodarskih institucij (velikih gostinskih, obrtnih, industrijskih in trgovskih obratov) ter se bo ob tej priliki tudi poglobilo gospodarske zveze med obema državama.

Ker so v času izleta v Budimpešti največje predpustne prireditve, bodo izletniki lahko prisostvovali znano živahnemu predpustnemu življenju in lepem velenestu ob Donavi.

Izlet bo z brzovlakom in bodo cene izredno ugodne.

Vse informacije in prospekte dobijo interesi pri vseh uradih »PUTNIK« v Sloveniji. Izletniki bodo potovali s kolektivnim potnim listom.

Tuji bombniki nad Sušakom

Sušak, 28. jan.

Včeraj so nad Reko opazili dva tuja bombnika. Letela sta nad Reko. Učko, Reskim zalivom in sta nekajkrat zašla tudi nad naše ozemlje in to do 4 km globoko. Bombnika sta letela precej nizko. Ker je bilo nebo čisto jasno, je bilo zelo lahko spoznati, kateri državi pripadata. Ob 15 je dal poveljnik mesta Sušaka znak za preplah. Tovarniške in ladijske sirene so pričele tuliti. Ker sta bila bombnika še vedno nad našim ozemljem, je pričela naša protiletalska obramba streljati. Izstreljenih je bilo sedem granat in tudi strojnice so stopile v delo. Jasno so se videle na nebu eksplozije granat. Granate pa niso bile usmerjene na bombnika, ampak so hotele naše oblasti opozoriti s streljanjem bombnika, da sta nad tujim ozemljem. Bombnika sta se takoj nato umaknila. Odletela sta nad Reko, kjer sta dolgo časa krožila zelo nizko. Znak za konec preplaha je bil na Sušaku dan ob 15.30.

V Celju so splavali po grlu in zraku milijoni

Ljudje danes res upravičeno tarnajo o draginji in pomanjkanju. Če pa pregledamo statistiko, ki nam kaže, koliko ljudi pijejo in kade, se bo mnogim vsilila misel, da pri nas še vendar ni tako hudo, ali boljše rečeno, da vsaj lani še ni bilo tako hudo, kljub temu, da smo zelo tarnali in se pritoževali.

V Celju se je lani popilo 7017 hl vina, predlanskim 6360 hl, torej 657 hl več. Stoodstotno se je povečal konzum piva. Lani so popili v Celju 4493 hl, predlanskim pa 2640 hl piva. Nekoliko manj se je v preteklem letu popilo v Celju likerja, konjaka in žganja — lani 410 hl, predlanskim 630 hl. Finega vina so v Celju popili v preteklem letu 38 hl, šampanjca pa 2 hl, kar je precej. Spiritu se je porabilo v Celju 108 hl.

In tokrat! Na področju Glavne zaloge tobaka v Celju so lani pokadili tobačnih izdelkov za 16.389.053,73 din, predlanskim za 18.820.492, torej za 2.568.560 din več kot leto prej. Cene tobačnih izdelkov so se res od 15. aprila zvišale, vendar je bil kljub temu konzum večji.

Razstava kiparja Karla Putriča in slikarja Staneta Kregarja je vsak dan odprta v »Salonu Obesnele« na Gosposvetski cesti. Vstopnine ni.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Miss Datmar ga je iznenadenost pogledala.

»Vem, da ste bili prepričani o tem, čim ste me opazili, toda vprašam se, čemu?« Haden ni odgovoril. Malo kasneje je vozil po kratki stezi, ki je peljala do leetne garaže, katere vrata so bila odprta.

V spremstvu mlade deklice je izstopil iz avtomobila in odšel v hišo. Hiša, v kateri je stanoval, je spadala v cel niz zgradb, ki so imele skupno pročelje. Sel je skozi stranska vrata, ki so vodila v laboratorij, v katerem je bilo vse polno steklenic z zdravili.

Prižgal je električno svetilko in opazoval mlado deklico, ki je stala pred njim. Imela je krasne lase. Lica so zopet dobila prejšnjo prirodno barvo in je vseka črta na njih bila dovršena lepota. Posebno se je navduševal nad njenimi očmi, ki so z neverjetno marnostjo vzdržale njegov vprašujoči pogled. Le njene ustnice so malo drhtele.

»Sedite!« ji je rekel in pokazal na divan. Poslušala ga je.

»Na vsa moja vprašanja boste morali odgovoriti!« je naglo dodal.

»Pridržujem si pravico, da bom odgovorila kakor bom hotela,« je odvrnila brez strahu.

Haden je malo pomislil. Izpraševanje, kot se zd, ne bo šlo preveč lahko. »Začeli bomo z glavnim vprašanjem. Kaj ste delali v hiši vašega najbližjega soseda g. Henrika Richarda?«

Njene ustnice, ki niso več drhtele, so ostale trmasto zaprte, le lepi obraz ji je malo pobledel.

»Dajte, govorite miss Datmar!«

»Gospod Haden na to vprašanje nimam kaj odgovoriti. Prav nič ne bom rekla in četudi moj molk pomeni, da se bo morala vmešati policija!«

Haden se je namršil, a da bi pridobil na času, si je prižgal pipo, ne oziraje se na to, da je v družbi dame.

»Miss Datmar, ali je bila to groznica, da me izdati kot svojega pomočnika, zato ker sem vam pomagal, da ste prišla iz hiše g. Richarda?«

»Gospod doktor, to je prej izraz mojega zaupanja v vašo velikodušnost,« je rekla ter se zelo ljubko zasmejala in še dodala:

»Dajte, postrezite mi s cigaretol!«

Ponudil ji je skatlo s cigaretami in ji prižgal cigareto.

»Prav imate. Če bi prišla v roke vašemu tovarišu doktorju Siratu, bi me mogoče predal policiji. Doletela me je sreča.

Pa vseeno vam ne morem nič povedati. Niti se ne bi branila, če bi me prijeli!«

Te poslednje besede je izgovorila brez namere, da bi se skušala upirati, doktor pa si ni mogel kaj, da je ne bi opazoval s posebnim veseljem.

»V težak položaj me postavljate. Vsa vedeti moram, če vaša namera, da uderete v hišo Bandona, ni bila kriminalna?«

»Ni bila kriminalna. Nič nisem ukradla. Celo ačidesar se nisem dotaknila, razen navlake za naslonjač v salonu.«

»Zbrali ste si originalen način za padeč, le malo je manjkalo, pa bi me bili prevarili. Ali, ustrašili ste se!«

Potrčila je in zadržala.

»Da, strah me je bilo.«

Pa je takoj nato vzkliknila:

»Ne... niti policije, niti vas. Ko sem vas zagledala, sem se takoj umirila.«

»To se pravi... g. Richarda?«

»Tudi gospoda Richarda se nisem bala. Prosim vas, se silite vame, ne bom vam povedala. Jaz sem... hitro šla skozi predsojbe in ko sem se znašla v salonu, sem se spomnila, da odtam ni izhoda, tudi okna so bila zaprta. Prepričano je bilo, da bi se umaknila. Tedaj sem zagrabila navlako in si slekla nogavice. V tem času ste prišli v predsojbo. Vi, ali...«

Zopet je zadržala in nadaljevala.

»Kadar je kdo v obupnem položaju, se vede brez pameti. Slekla sem obleko z ramen in sem si ovila navlako. Prazni podstavek je bil najgobje v galeriji in se nahajal v največjem mraku. Nadejala sem se, da on... ali točneje, da vi ne boste

imeli svetilke, da bi me našli. Strašno neudobno sem se počutila...«

Ko je te poslednje reči izgovorila, je bila malo zasopla.

James Haden je odobralval z lahkim kimanjem.

»Morate mi povedati...« je ponovno začel.

Zvonenje telefona ga je prekinilo.

Vzdignil je slušalko, mladi deklic pa je vrel, naj bo tiho. Glas, ki je govoril, je bil surov in ravnodušen in je izgovoril samo toliko besed, kolikor je bilo neobhodno potrebno. Rešenega obraza je doktor Haden vse to poslušal in odgovoril:

»Dobro. Takoj bom prišel.«

Spustil je slušalko in se okrenil proti Marti Datmar:

»Telefonirali so mi s policije,« je ekoraj šepetaje rekel. »Gospod Richard je bil ubit!«

Tretje poglavje.

Nestrokovno doktorjevo vedenje.

Tokrat je prebledel obraz mlade deklice kot zid Naglo je vstala in obdržala od presenečenja svoj pogled na doktorju Hadonu.

»G. Richard! Ubil!«

Takrat se je doktor Haden zagledal v njene oči, kot da bi skozi nje hotel prokuniti v dno dekliške duše. Če je kdaj mogel biti kak človek pretresen in prevzet od sozolja, je bilo to zdaj. Kljub vsemu pa je oetal njegov glas hladan in brezbarven kot sodnikov.

»Mi lahko prisočete,« jo vpraša, »da niste bili pri tem zraven?«

»Jaz!« mu odvrne in se za korak odmakne.

»Ne, ne, nisem!«

»Niste, prav na noben način niste bili zraven?«

»Prisežem!«

Drhtela je, ni se mogla obvladati. Doktor Haden se ji je približal, prijel jo je za ramena, a miss Datmar se mu je iztrgala.

»Morate se odločiti, miss Datmar! Če bi policija zvedela, da ste šli skozi Richardovo hišo, je verjetno, da bi vas prišla kot sumljivo. Se zavedate, v kakšnem položaju ste?«

Brez besed je priklimala z glavo, a doktor je nadaljeval.

»Ne bom vas prijavil policiji, kajti tudi jaz se nahajam v nevarnosti kot vas pomagač. Četudi bi mi uspelo dokazati, da mi je bila edina pobuda prenapeto čustvo vištevša do dame, ki je v sili. Verjetno je, da bi moja zdravniška kariera v tem stankavem mestecu bila za vedno zapčatena,« se je prisiljeno zasmel.

»Kaj moram potem narediti?«

»Pustite me, da grem domov!«

»Sam vas bom odpeljal. Zaupanje morate imeti do mene!«

Mlada deklica je dvignila pogled proti njemu in zapazila v njegovih mirnih očeh in na njegovem finem obrazu resen in zaupljiv izraz.

»Nikdar ne bom imela prilike, da se vam dovolj zahvalim.«

A on jo je zelo blago prekinil.

(Dalje sledi)